

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 164/05-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. júna 2005 predbežne prerokoval sťažnosť P. M., bytom N., č. vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby, zastúpeného advokátom Mgr. P. H., B., ktorou namietal porušenie jeho základných práv podľa čl. 16, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 3, čl. 6 ods. 1 a 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. M. o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2005 doručená sťažnosť P. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základných práv podľa čl. 16, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 3, čl. 6 ods. 1 a 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“).

V sťažnosti sťažovateľ okrem iného uviedol, že po tom, ako bolo proti nemu vznesené obvinenie «... pre trestný čin neoprávnenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora v časti štádia pokusu a v časti štádia dokonania podľa § 8 ods. 1 k § 187 ods. 1 písm. b) c) d) Tr. zák. dňa 17. 11. 2004, som bol dňom 17. 11. 2004 zadržaný a následne rozhodnutím sudcu OS Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn.: 3 Tp 48/04 som bol podľa § 68 ods. 1 Tr. por. z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b), c), Tr. por. vzatý do väzby, kde sa nachádzam doposiaľ, hoci v mnohých oblastiach bolo voči mojej osobe za strany orgánov činných v trestnom konaní porušené právo.

Orgány činné v trestnom konaní v štádiu prípravného konania nepostupovali dôsledne v intenciách ust. § 2 ods. 5 Tr. por. V zmysle ust. § 2 ods. 5 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Samotné zaistenie obvineného, spôsob zaistenia a činnosť poriadkovej polície je nanajvýš pochybná. Zo spisového materiálu je zrejmé, že príslušník poriadkovej polície PZ N. pán P. okrem toho, že v minulosti mal fyzicky napadnúť obvineného, mal s ním časté konflikty, mal hlásenú skutočnosť (v čase pred nástupom do služby, t. j. pred 14,50 hod.), že sa majú predávať drogy na ul. M. v N., túto skutočnosť neohlásil kompetentným jednotkám PZ, ani vyšetrovateľovi, prípadne prokuratúre, ale sám, zabezpečil zadržanie obvineného, ktoré nebolo v súlade so zákonom. Samotné zaistenie ako je zrejmé zo spisu spočívalo vo výkriku slova „Polícia“ a následnom „spacifikovaní“ obvineného, a vykonaní násilnej osobnej prehliadky.

Zo záznamov ako i výpovedí nevyplýva, či obvinený bol vyzvaný k dobrovoľnému vydaniu veci, zaistené stopy ako i uvedený postup poriadkovej polície PZ je nezákonný, nakoľko účel prehliadky je dôkazným prostriedkom tak, ako je vymedzený v ust. § 113 Tr. por.».

Sťažovateľ namieta ďalej to, že pri jeho zadržaní neboli riadne zaistené akékoľvek stopy, prehliadka tela a iné podobné úkony, o vykonanie ktorých žiadal, ako aj to, že osobná prehliadka bola u neho vykonaná v rozpore s ustanovením § 84 Trestného poriadku (ďalej aj „Tr. por.“), v čom okrem iného vidí porušenie jeho uvedených práv podľa ústavy a dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje i na to, že *„V štádiu prípravného konania sa vôbec nepreukázalo komu, alebo akej osobe, resp. kto bol majiteľom neznámeho prášku, ktorý bol zaistený, priam sa dá hovoriť o podstatnom zmarení dôkazu dôležitého pre trestné konanie (...)“*.

V nadväznosti na to sťažovateľ tvrdí, že: *„... orgány činné v trestnom konaní v štádiu prípravného konania nepostupovali dôsledne v intenciách ust. § 2 ods. 5 Tr. por.“*, a takýto postup považuje za porušenie ústavy, *„... a to ňou garantovaných práv právnej ochrany, právnej istoty a osobnej slobody“*.

Výhrady sťažovateľa smerujú aj proti tomu, že mu nebolo umožnené *„dať sa obhajovať v predmetnom konaní po dobu viac ako tri mesiace obhajcom“*, ktorého si zvolil, čím došlo podľa neho k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 3 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené považuje sťažovateľ jeho trestné stíhanie, ako i jeho väzbu od samého začiatku za nedôvodné.

Pokiaľ ide o návrh na rozhodnutie vo veci samej, sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Ústavné právo na zaistenie právnej ochrany a právnej istoty boli porušené konaním porušovateľa základného práva a slobody.

Ústavné právo zvoliť si obhajcu a byť obhajovaný zvoleným obhajcom bolo porušené.

Ústavné právo na zaistenie osobnej slobody bolo porušené, taktiež porušené právo na zaistenie domovej slobody.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Vychádzajúc z obsahu podania sťažovateľa označeného ako „sťažnosť“ ústavný súd konštatuje, že táto sťažnosť napriek tomu, že je sťažovateľ zastúpený právnym zástupcom, nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 písm. b) a c) a ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, čo osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom. Ustanovenie § 20 zákona o ústavnom súde sa v celom rozsahu vzťahuje na sťažnosť podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde.

Podľa § 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody. Podľa písm. c) citovaného zákonného ustanovenia musí ďalej sťažnosť obsahovať označenie, proti komu smeruje, pričom sa musí uviesť porušovateľ práva identifikáciou najmä orgánu verejnej moci, pred ktorým je sťažovateľ účastníkom konania.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Sťažnosť najmä neobsahuje návrh rozhodnutia vo veci samej (petit), ktorého vydania sa sťažovateľ od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), vymedzený presne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci. Formulácia návrhu na rozhodnutie vo veci samej je neúplná a nezrozumiteľná, keďže neumožňuje identifikovať, ktorý konkrétny orgán

verejnej moci, v akej veci a akým spôsobom (t. j. akým konkrétnym rozhodnutím, opatrením, zásahom, procesným postupom, príp. inou aktivitou alebo nečinnosťou) mal porušiť označené práva sťažovateľa, prípadne akých konkrétnych ďalších opatrení smerujúcich k náprave porušenia ústavnosti v súlade s čl. 127 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde sa sťažovateľ od ústavného súdu domáha (m. m. III. ÚS 282/04).

Takýto návrh znemožňuje ústavnému súde preskúmať aj predpoklady prípustnosti sťažnosti (právomoc ústavného súdu) podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorý ustanovuje, že sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje, a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, dodržania lehoty na podanie sťažnosti (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde) a napokon aj otázku jej prípadnej zjavnej neopodstatnenosti. Súčasne taký návrh neumožňuje ústavnému súde vymedziť rozsah, v ktorom by bolo možné sťažnosť prijať na ďalšie konanie (§ 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Tieto procesné predpoklady sa skúmajú jednotlivo a konkrétne vo vzťahu ku každému napádanému rozhodnutiu, opatreniu, alebo inému zásahu a návrh na rozhodnutie vo veci samej vymedzený v sťažnosti sťažovateľa z 24. mája 2005 to v celom rozsahu nerešpektuje.

Navyše, z obsahu sťažnosti ani z pripojených príloh nevyplýva priama vzájomná súvislosť medzi označenými právami sťažovateľa na jednej strane a výkonom právomoci ministerstva vnútra na strane druhej. Iný orgán verejnej moci, proti ktorému sťažnosť smeruje, v tejto súvislosti sťažovateľ neoznačuje. Ochrana základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom je pritom poskytovaná proti konkrétne vymedzeným porušovateľom označených práv a slobôd, ktorí majú právomoc (kompetenciu) konať a rozhodovať o otázkach spojených so základnými právami a slobodami v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vyslovil názor, podľa ktorého v trestnom konaní nositeľom zákonných kompetencií v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku pri zadržaní podozrivej osoby, vykonávaní osobnej prehliadky, rozhodovaní o väzbe, jej dôvodnosti a trvaní je konkrétny orgán verejnej moci (súd, prokuratúra, policajný orgán) pôsobiaci na základe samostatnej zákonnej úpravy. Preto

ako samostatný orgán s rozhodovacími právomocami nesie aj zodpovednosť za prípadné porušovanie práv obvinených osôb v trestnom konaní (napr. m. m. III. ÚS 110/05).

Z tohto dôvodu nepostačuje, ak sťažovateľ uvedie ktorýkoľvek orgán verejnej moci, prípadne Slovenskú republiku ako porušovateľov jeho základných práv a slobôd. Je na sťažovateľovi, aby uviedol konkrétny orgán verejnej moci, ktorý je v jeho veci oprávnený a povinný chrániť základné práva a slobody v rozsahu vymedzenom konkrétnymi všeobecnými záväznými právnymi predpismi, predovšetkým zákonmi. Povinnosť označiť konkrétny orgán verejnej moci ako porušovateľa základných práv a slobôd je dôležitá aj z hľadiska subsidiarity právomoci ústavného súdu, pretože len v takom prípade sa dá uzavrieť otázka právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy, prípadne podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, t. j. či v posudzovanom prípade je alebo nie je iný súd na ochranu základných práv a slobôd, alebo či sú tu právne prostriedky takej ochrany podľa osobitných všeobecne záväzných právnych predpisov (IV. ÚS 184/03).

Ústavný súd pripomína, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľa, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04).

Ústavný súd preto aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa advokátom konštatuje, že sťažnosť vykazuje také nedostatky náležitostí predpísané ústavou a zákonom o ústavnom súde, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom, a preto ju z uvedeného dôvodu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pokiaľ sťažovateľ namieta viaceré pochybenia, ku ktorým podľa neho došlo v počiatočnom štádiu jeho trestného stíhania a v dôsledku ktorých mali byť porušené jeho označené práva, považuje ústavný súd napokon nad rámec odôvodnenia tohto uznesenia

za potrebné uviesť, že aj v prípade opodstatnenosti jeho tvrdení a za predpokladu, že by sťažnosť spĺňala zákonom predpísané náležitosti, nemohol by sa týmito tvrdeniami sťažovateľ a zaoberať, a to z dôvodu možnosti ich nápravy v ďalšom priebehu trestného konania (nedostatok právomoci ústavného súdu).

Uvedený názor sa opiera o doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej je trestné konanie totiž od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v tomto konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 64/04).

Nie je totiž iba povinnosťou ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 33 ods. 1 Tr. por. môže obvinený (...) uvádzať okolnosti a dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní (...).

Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 186 písm. e) Tr. por. nariadi predseda senátu predbežné prejednanie obžaloby, ak je toho názoru (...), že prípravné konanie nebolo vykonané podľa zákona, najmä že v ňom boli porušené predpisy zabezpečujúce právo obhajoby (...).

Podľa § 188 ods. 1 písm. e) Tr. por. po predbežnom prejednaní obžaloby súd (...) vráti vec prokurátorovi na došetrenie, ak je to potrebné na odstránenie závažných procesných chýb prípravného konania alebo na objasnenie základných skutkových okolností, bez ktorých nie je možné rozhodnúť na hlavnom pojednávaní a v konaní pred súdom by bolo také došetrenie spojené s výraznými ťažkosťami alebo by bolo zrejme na ujmu rýchlosti konania (...).

Platná právna úprava trestného konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietať porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou a dohovorom v dôsledku tvrdého nezákonného postupu orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom konaní v jeho trestnej veci.

Sťažovateľ môže po podaní obžaloby súdu prvého stupňa navrhnúť (§ 33 ods. 1 Tr. por.), aby obžalobu predbežne prejednal [§ 186 písm. e) Tr. por.] a vec vrátil prokurátorovi na došetrenie [§ 188 ods. 1 písm. e) Tr. por.].

Tak súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa vo fáze trestného konania predchádzajúcej podaniu obžaloby.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2005